

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 28 februari 2025

Mål nr
T 5449-23

PARTER

Klagande

1. Bonnierförlagen Aktiebolag, 556023-8445
Box 3159
103 63 Stockholm

2. MJ

Ombud för 1 och 2: Advokat EF

Motpart

RE

SAKEN

Upphovsrättsintrång

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Svea hovrätts, Patent- och marknadsöverdomstolen, dom 2023-06-22
i mål PMT 15777-21

DOMSLUT

Högsta domstolen ändrar Patent- och marknadsöverdomstolens dom och ogillar REs talan.

Högsta domstolen ändrar Patent- och marknadsöverdomstolens dom även i fråga om rättegångskostnader och befriar Bonnierförlagen Aktiebolag och MJ från skyldigheten att ersätta RE för rättegångskostnader i patent- och marknadsdomstolarna samt förpliktar RE att ersätta Bonnierförlagen Aktiebolag för rättegångskostnader avseende ombudsarvode

- i Patent- och marknadsdomstolen med 601 920 kr och ränta enligt 6 § räntelagen från den 2 december 2021, och
- i Patent- och marknadsöverdomstolen med 391 960 kr och ränta enligt 6 § räntelagen från den 22 juni 2023.

Högsta domstolen förpliktar RE att ersätta Bonnierförlagen Aktiebolag för rättegångskostnader i Högsta domstolen med 105 180 kr för ombudsarvode och ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom.

Högsta domstolen fastställer Patent- och marknadsöverdomstolens sekretessförordnanden.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Bonnierförlagen Aktiebolag och MJ har yrkat att Högsta domstolen ska ändra Patent- och marknadsöverdomstolens dom och ogilla REs talan om skälig ersättning för utnyttjande av hans upphovsrättsligt skyddade texter i boken med titeln ”Det förlovade landet” och om ersättning för kränkning av hans namngivningsrätt avseende samma bok.

Bonnierförlagen har vidare yrkat att Högsta domstolen ska ändra Patent- och marknadsöverdomstolens dom och ogilla REs talan om förbud vid vite att mångfaldiga eller tillgängliggöra för allmänheten genom att sprida boken ”Det förlovade landet”.

Bonnierförlagen och MJ har även yrkat att de ska befrias från skyldigheten att ersätta RE för rättegångskostnader i patent- och marknadsdomstolarna. Bonnierförlagen har yrkat att Högsta domstolen i stället ska förplikta RE att ersätta bolaget för dess rättegångskostnader där.

RE har motsatt sig att Patent- och marknadsöverdomstolens dom ändras.

Bonnierförlagen och RE har yrkat ersättning för rättegångskostnader i Högsta domstolen.

DOMSKÄL

Bakgrund

1. RE och MJ hade under en period fram till slutet av 2015 ett författarsamarbete avseende en bokserie benämnd Gran Canaria-serien. I december 2013 ingick de ett förlagsavtal med Albert Bonniers Förlag AB (numera Bonnierförlagen) om utgivning på svenska av de två första böckerna i serien. Den första boken gavs ut i Sverige 2014 med dem båda som författare.
2. Enligt förlagsavtalet skulle de leverera ett godkänt synopsis avseende den andra boken till Bonnierförlagen i början av 2015 och manus till den i augusti samma år.
3. I maj 2015 levererade de ett godkänt synopsis. I enlighet med förlagsavtalet erhöll de ett förskott om 325 000 kr vardera. Ett lika stort förskott skulle enligt avtalet betalas ut till var och en av dem i samband med

inlämning av godkänt manus. Om manus inte levererades i tid hade Bonnierförlagen rätt att omedelbart säga upp förlagsavtalet och återfå utbetalda förskott.

4. Efter att MJ och RE hade levererat synopsis fortsatte de att skriva på manuset. Deras samarbete gick i huvudsak till på så sätt att de sinsemellan ansvarade för utkast till olika kapitel. De utbytte utkast med varandra och kommenterade varandras texter. På så sätt växte manuset fram efterhand.

5. I augusti 2015 ingick REs och MJs respektive bolag ett avtal benämnt ”Co-author agreement”. I avtalet angavs bland annat att MJ och RE är författare och innehavare av upphovsrätten till böckerna i Gran Canaria-serien.

6. Under perioden mars–december 2015 levererade RE vissa texter till MJ. Därefter avbröts deras samarbete. Vid den tidpunkten fanns det alltså ett utkast till manus avseende viss del av den andra boken – vilken hade fått titeln ”Det förlovade landet” – men manuset var inte färdigt. De hade således inte färdigställt manuset inom den tid som angavs i förlagsavtalet.

7. I maj 2016, dvs. efter det att parternas författarsamarbete hade upphört, träffade RE och MJ ett nytt avtal, benämnt tillägg till avtal. I tilläggsavtalet anges inledningsvis följande.

”Författarna är nu ense om att MJ är ensam upphovsman till bok 2 och fortsättningen av Gran Canaria-serien och att den fulla upphovsrätten såväl den ideella rätten som den ekonomiska rättigheten till bok 2 i serien och även fortsättningsvis tillhör MJ.”

8. I tilläggsavtalet anges även att för kommande utbetalningar rörande den andra boken samt kommande böcker i serien ska (i) 200 000 kr betalas till RE i samband med påskrift av avtalet, (ii) framtida förskott, royalty

m.m. avseende den andra boken liksom andra framtida böcker i serien som skrivs av MJ, tillfalla MJ samt (iii) utbetalning vid manusinlämning av den andra boken, och även för framtida böcker som skrivs av MJ i serien, tillfalla henne.

9. Vidare finns det en punkt i avtalet där det anges att i samtliga kommande bokutgåvor i serien ska det tydligt framgå att huvudpersonerna i serien är skapade av RE och MJ samt att det ska stå ensamt på ett eget uppslag.

10. MJ färdigställde boken "Det förlovade landet". Den gavs ut av Bonnierförlagen i maj 2017 och MJ angavs som ensam författare. På ett uppslag fanns dels tidigare böcker av MJ listade, dels under en rubrik "Av MJ och RE" titeln på den första boken i serien. Därefter angavs, efter ett visst avstånd, centrerat och med samma textstorlek som tidigare text följande: "Huvudkaraktärerna i serien om Gran Canaria har skapats tillsammans med RE."

Parternas talan m.m.

11. RE väckte talan mot MJ och Bonnierförlagen. Han yrkade ersättning och vitesförbud, samt framställde vissa ytterligare yrkanden, avseende utgivningen av boken "Det förlovade landet".

12. Som grund för sin talan i patent- och marknadsdomstolen gjorde RE sammanfattningsvis gällande att han hade upphovsrättsligt skydd till de texter som han skrivit till boken, att hans texter utgjorde cirka 50 % av bokens innehåll och att MJ och Bonnierförlagen använt hans texter utan tillstånd. Han hade därför rätt till skälig ersättning för nyttjandet. Han hade

även rätt till ersättning för kränkning av sina ideella rättigheter, bland annat namngivningsrätten. Tilläggsavtalet innebar endast en rätt för MJ att fortsätta att använda konceptet till Gran Canaria-serien, dvs. karaktärerna, bokidén och de miljöer de skapat tillsammans, men inte de texter som han hade författat. Under alla förhållanden var tilläggsavtalet oskäligt och skulle lämnas utan avseende eller i vart fall jämkas eftersom den ersättning han erhållit stod i uppenbart missförhållande till vad boken inbringat ekonomiskt.

13. MJ och Bonnierförlagen bestred REs yrkanden. De gjorde gällande att boken inte innehöll några texter som han hade upphovsrättsligt skydd till. De texter som han hade levererat hade omarbetats kraftigt av MJ och utgjorde dessutom endast en mycket liten del av boken. Genom tilläggsavtalet hade RE under alla förhållanden överlåtit alla ekonomiska rättigheter och samtyckt till att efterge de ideella rättigheterna till boken.

14. Patent- och marknadsdomstolen ogillade REs talan. Domstolen ansåg att han inte bevisat att MJ eller Bonnierförlagen gjort intrång i några av hans upphovsrättsligt skyddade texter vid publiceringen av boken. Domstolen tolkade även tilläggsavtalet och fann att det var klart till sin utformning och att det innebar att RE under alla förhållanden hade överlåtit sin del av de ekonomiska rättigheterna och eftergett sin del av de ideella rättigheterna till boken. MJ och Bonnierförlagen hade därför inte gjort sig skyldiga till något upphovsrättsintrång.

15. Patent- och marknadsöverdomstolen har däremot delvis bifallit REs talan. Domstolen har kommit fram till att hans upphovsrättsligt skyddade texter i viss omfattning har använts i boken. Vidare har domstolen ansett att det varken med hänsyn till tilläggsavtalets ordalydelse eller andra omständigheter går att dra slutsatsen att rättigheterna till REs texter har övergått till MJ.

16. Domstolen har vid avtalstolkningen hänvisat till att vissa särskilda principer gäller för tolkning av avtal på upphovsrättens område. Domstolen har funnit att MJ och Bonnierförlagen gjort sig skyldiga till upphovsrättsintrång men att det endast avser en mycket begränsad mängd text. Domstolen har vid vite förbjudit Bonnierförlagen att mångfaldiga boken eller tillgängliggöra den för allmänheten genom att sprida den samt förpliktat bolaget och MJ att solidariskt till RE betala 75 000 kr som skälig ersättning för nyttjande av hans verk och 25 000 kr i skadestånd för kränkning av hans ideella rätt till namngivning.

17. Bonnierförlagen och MJ har i Högsta domstolen begränsat sin talan på så sätt att de gör gällande endast att RE genom tilläggsavtalet överlätit sina ekonomiska rättigheter och eftergett sin ideella rätt till dem. De har alltså accepterat Patent- och marknadsöverdomstolens bedömning att de har använt REs upphovsrättsligt skyddade texter i boken i den omfattning som Patent- och marknadsöverdomstolen kommit fram till.

Prejudikatfrågorna

18. Målet handlar om tolkning av avtal på upphovsrättens område och aktualiserar två prejudikatfrågor. Den första är om det ska gälla några särskilda principer för avtalstolkning på detta område, eller om upphovsrättsliga hänsyn ska tas på annat sätt. Den andra frågan är hur sådana eventuella principer eller hänsyn ska förhålla sig till vad som gäller för avtalstolkning i allmänhet.

Överlåtelse av upphovsrätt m.m.

19. De rättigheter som en upphovsman har till sitt verk är dels ekonomiska, dels ideella. De ekonomiska rättigheterna innebär, med vissa inskränkningar, en ensamrätt för upphovsmannen att framställa

exemplar av verket och att göra det tillgängligt för allmänheten. Till de ideella rättigheterna hör upphovsmannens rätt att, i den omfattning och på det sätt god sed kräver, bli namngiven då exemplar av verket framställs eller verket görs tillgängligt för allmänheten. (Se 2 § och 3 § första stycket lagen, 1960:729, om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk.)

20. En upphovsman kan helt eller delvis överlåta de ekonomiska rättigheterna till sitt verk. Den ideella rätten kan inte överlåtas men däremot på vissa sätt efterges. (Se 27 § första stycket¹ och 3 § tredje stycket.)

Vissa utgångspunkter för avtalstolkning

21. I en tvist om tolkningen av ett avtal ska domstolen som utgångspunkt försöka klarlägga vad parterna gemensamt har avsett med avtalet. Det går emellertid inte alltid att fastställa en gemensam partsavsikt. När en sådan avsikt inte kan konstateras får tolkningen i stället bygga på objektiva grunder och utgå från avtalets ordalydelse. När ordalydelsen ger utrymme för olika tolkningar, liksom när ordalydelsen inte ger något besked alls, får ledning sökas i andra faktorer. (Se till exempel ”Mätarställningen” NJA 2021 s. 597 p. 11.)

22. Sådana andra faktorer kan vara avtalets systematik, bakgrunden till avtalet (dess syfte), avtalsföremålets natur och ibland parternas ställning. Ett avtalsvillkor kan också behöva tolkas i ljuset av dispositiv rätt. Det är i allmänhet naturligt att utgå från att ett avtal ska fylla en förnuftig funktion och utgöra en rimlig reglering av parternas intressen. Vilken eller vilka tolkningsfaktorer som ska vara utslagsgivande får avgöras utifrån en

---

¹ 27 § har ändrats genom en lagändring som trädde i kraft den 1 januari 2023. Enligt övergångsbestämmelserna gäller äldre bestämmelser i fråga om åtgärder som vidtagits eller rättigheter som har förvärvats före ikraftträdandet. Ändringarna i första stycket är dock endast av språklig karaktär och ändringarna i övrigt är inte relevanta för detta mål. (Se SFS 2022:1712.)

helhetsbedömning i det enskilda fallet. (Se till exempel ”Mätarställningen” p. 12 och ”Epidemiavbrottsförsäkringen” NJA 2023 s. 630 p. 9.)

23. Först om något resultat inte kan uppnås enligt en prövning med hjälp av de nämnda faktorerna kan det i sista hand finnas anledning att falla tillbaka på mera generella tolkningsprinciper, såsom oklarhetsregeln. (Se till exempel ”Mätarställningen” p. 13 samt ”Epidemiavbrottsförsäkringen” p. 11.)

Tolkning av avtal på upphovsrättens område

24. Sedan länge har förekomsten av vissa speciella principer för avtalstolkning på upphovsrättens område diskuterats. Innehållet i principerna har angetts på olika sätt. Ofta har det beskrivits som att inget annat av upphovsmannens rättigheter ska anses ha övergått till förvärvaren än vad som uttryckligen framgår av avtalet och att omfattande och otydliga eller tysta avtal ska tolkas restriktivt till upphovsmannens förmån. Ibland har det ansetts innebära att det föreligger en presumtion mot totalöverlåtelse eller i vart fall onödigt breda eller omfattande förvärv. Det har framhållits att principerna bygger på tanken att upphovsrättsliga överlåtelse bör vara klart specificerade.

25. Olika benämningar på principerna har använts, såsom specialitetsgrundsatsen, specificeringsgrundsatsen, specialitetsprincipen, specificationsprincipen och liknande. Vissa har menat att det rör sig om en och samma princip medan andra angett att det rör sig om flera olika. Diskussionen har också gällt hur förekomsten av särskilda upphovsrättsliga tolkningsprinciper i så fall ska förhålla sig till vad som i allmänhet gäller för avtalstolkning. (Jfr bland annat SOU 2010:24 s. 93 f. och 102 ff., Jan

Rosén, Upphovsrättens avtal, 3 uppl. 2006, s. 151 ff., Marianne Levin och Åsa Hellstadius, Lärobok i immaterialrätt, 13 uppl. 2023, s. 579 ff., Anders Olin, Upphovsrättslagen, Lexino 2024-01-01, kommentaren till 27 §, avsnitt 3.1 samt Per Jonas Nordell, Tolkningsprinciper i upphovsrättsavtal, i NIR 2008 s. 313 f. och 325 f.)

26. Diskussionen om huruvida det finns ett behov av speciella principer för tolkning av upphovsrättsliga avtal kan knytas till tanken att upphovsmän har ansetts ha en särskilt skyddsvärd position på grund av betydelsen av att stimulera skapande av litterära och konstnärliga verk. Det har även lyfts fram att upphovsmän många gånger har en svag position i förhållande till andra som vill utnyttja verket. Den skyddsvärda positionen hör samman med den samhällseliga betydelsen av en rik förekomst av litterära och konstnärliga verk, och därför vikten av att stimulera skapande, som sedan länge kommit till uttryck i konventioner, nationell lagstiftning och, under senare årtionden, även i en omfattande EU-rättslig harmonisering på upphovsrättsområdet. I det upphovsrättsliga regelsystemet har upphovsmän därför tillförsäkrats ett antal sinsemellan avgränsade rättigheter av ekonomisk och ideell karaktär; allt för att de ska kunna ha kontroll över och kunna få ekonomiskt utbyte från de verk som de skapar. Av betydelse för diskussionen om särskilda tolkningsprinciper är att upphovsrättens objekt är speciellt och att upphovsrättsliga avtal ofta avser en avgränsad användning av verket, exempelvis ett visst förfogande eller en viss uttrycksform.

27. Det finns vissa särskilda regler för avtalstolkning på upphovsrättens område i dansk och norsk lagstiftning. I den danska upphovsrättslagen finns en bestämmelse som anger att om upphovsmannen har överlåtit en rätt att nyttja verket på ett bestämt sätt eller med ett bestämt medel ger överlåtelsen inte rätt att utnyttja verket på annat sätt eller med andra medel (se 53 §

tredje stycket). I den norska upphovsrättslagen anges att vid överlåtelse av upphovsrätt ska upphovsmannen inte anses ha överlåtit en mer omfattande rätt än det som avtalet klart ger uttryck för (se 67 § andra stycket).

28. I den äldre svenska upphovsrättslagen fanns en bestämmelse om att överlåtelse av författarrätt till en förläggare inte innefattade rätten att sända ut verket med film eller i radio m.m. I motiven till den nuvarande upphovsrättslagen angavs att det inte behövdes några sådana bestämmelser vare sig för förlagsavtal eller mer generellt. Även utan särskilda lagregler var det klart att en överlåtelse som gällde rätten att utnyttja ett verk på ett bestämt sätt inte gav förvärvaren rätten att nyttja verket på något annat sätt. (Se NJA II 1961 s. 213 och 238.)

29. I rättsfallet ”Skivomslaget” har Högsta domstolen gjort vissa uttalanden om tolkningen av avtal på upphovsrättens område. Där anges att när ett avtal om upplåtelse av rättigheter till ett verk ska tolkas eller utfyllas måste särskild hänsyn tas till att fråga är om just ett verk, till det aktuella avtalsobjektets natur (såsom verkets art och graden av ideellrättslig prägel), till reproducerbarheten av en immaterialrätt samt till att upphovsmannen kan ha haft en svag avtalsposition. Hänsyn måste också tas till avtalets syfte och praktiska funktion. (Se ”Skivomslaget” NJA 2010 s. 559 p. 9.)

30. Rättsfallet ger uttryck för att det vid tolkning av avtal på upphovsrättens område kan behöva tas särskild hänsyn till upphovsrättens syften och särdrag (jfr p. 26).

31. Sådana särskilda hänsyn bör samverka med vad som gäller för sedvanlig avtalstolkning. Det innebär att om det vid tvist om ett upphovsrättsligt avtal inte går att fastställa en gemensam partsavsikt får

tolkningen bygga på objektiva grunder, varvid utgångspunkten är avtalets ordalydelse. Om ordalydelsen ger utrymme för olika tolkningar eller inte ger något besked alls får ledning sökas i sådana andra faktorer som nämnts i det föregående, såsom avtalets systematik, bakgrunden till det, avtalsföremålets natur m.m. (jfr p. 21 och 22). Upphovsrättens syften och särdrag kan då medföra att det finns ett behov av att ta särskilda upphovsrättsliga hänsyn.

32. Det kan exempelvis gälla att avtalet anknyter till en ideell rätt som är särskilt skyddsvärd, upphovsrättens konstruktion av skilda ensamrättigheter, verkets olika möjliga uttrycksformer, eller att en upphovsman är särskilt skyddsvärd (jfr p. 26). På motsvarande sätt som vid avtalstolkning i allmänhet kan alltså denna typ av hänsyn – allt beroende på hur förhållandena är i det fall som bedöms – vägas in som kompletterande och preciserande omständigheter vid avtalstolkningen. Vilken eller vilka tolkningsfaktorer som sedan ska vara utslagsgivande får, precis som vid avtalstolkning i allmänhet, avgöras vid en helhetsbedömning i det enskilda fallet.

33. Om ett resultat inte kan nås vid en prövning enligt de angivna kriterierna kan det finnas anledning att falla tillbaka på mer generella tolkningsprinciper såsom oklarhetsregeln (jfr p. 23). Det finns däremot inte grund för att upphovsrättens särdrag skulle motivera att några för upphovsrätten speciella tolkningsprinciper då ska anses gälla.

34. Sammanfattningsvis bör alltså de särskilda upphovsrättsliga hänsyn som kan behöva tas vid tolkning av avtal på upphovsrättens område samverka med vad som gäller för avtalstolkning i allmänhet. Det innebär att sådana särskilda hänsyn får vägas in som preciserande och kompletterande

omständigheter vid bedömningen av och avvägningen mellan olika tolkningsfaktorer hänförliga till det enskilda avtalet, men inte i form av att några speciella tolkningsprinciper ska anses gälla.

Bedömningen i detta fall

35. Vid prövningen ska Högsta domstolen utgå från att MJ och Bonnierförlagen har använt REs upphovsrättsligt skyddade texter vid utgivningen av boken ”Det förlovade landet” i den begränsade omfattning som Patent- och marknadsöverdomstolen kommit fram till (se p. 17).

36. Frågan är om denna användning innebär intrång i REs ekonomiska rättigheter och ideella namngivningsrätt. Avgörande för bedömningen är hur tilläggsavtalet mellan MJ och RE ska tolkas.

37. MJ och Bonnierförlagen har gjort gällande att RE genom tilläggsavtalet överlät sina ekonomiska rättigheter och eftergav sin ideella rätt till MJ för utgivningen av boken ”Det förlovade landet”. RE har å sin sida anfört att tilläggsavtalet endast gav MJ rätt att använda konceptet – dvs. karaktärerna, bokidén och de miljöer de skapat tillsammans – men inte de upphovsrättsligt skyddade texter som han författat.

38. Som patent- och marknadsdomstolarna har funnit går det inte att fastställa en gemensam partsavsikt när tilläggsavtalet ingicks. Tolkningen får i stället bygga på objektiva grunder.

39. I tilläggsavtalet anges att författarna nu är ense om att MJ innehar den fulla upphovsrätten, såväl den ideella rätten som den ekonomiska rättigheten till den andra boken i Gran Canaria-serien.

40. Vad först gäller REs ekonomiska rättigheter till sina texter ger ordalydelsen utrymme för båda de tolkningar som parterna hävdar, även om uttrycket att författarna nu är ense om att MJ innehar den fulla

upphovsrätten talar för att avtalet omfattar mer än enbart de begränsade delar som RE gör gällande. Ledning för tolkningen behöver alltså sökas även i andra faktorer (jfr p. 31).

41. Av utredningen framgår att tilläggsavtalet ingicks efter det att parterna haft ett samarbete där de utbytte texter med varandra, att RE hade levererat texter till MJ under perioden mars–december 2015, att de hade arbetat på så sätt att ett manus efter hand växte fram, men att samarbetet hade upphört och inte pågick när tilläggsavtalet ingicks.

42. När tilläggsavtalet ingicks måste alltså RE ha varit medveten om att det fanns ett manusutkast som han hade levererat texter till, men som inte var färdigt. Båda parter kände vidare till att manusarbetet var försenat och att förskottet som var och en av dem erhållit skulle behöva återbetalas om det inte blev någon bok. Båda parter visste också om att manusutkastet byggde på det synopsis som Bonnierförlagen hade godkänt. Det står alltså klart att syftet med avtalet var att MJ, med utgångspunkt i det läge som manuset då befann sig i, skulle ges förutsättningar att själv skriva klart boken. Avtalet fyllde på så sätt också en förnuftig funktion eftersom parterna annars, enligt förlagsavtalet, skulle betala tillbaka de förskott som utgått.

43. Bakgrunden till tilläggsavtalet ger därmed starkt stöd för att den upphovsrätt som övergick till MJ genom avtalet omfattade de ekonomiska rättigheterna till de texter som parterna skapat medan samarbetet pågick, dvs. även de texter som RE bidragit med.

44. Om tilläggsavtalet skulle tolkas på det begränsade sätt som RE gör gällande skulle det innebära att MJ – trots att det förelåg ett manusutkast till viss del, att tiden för avlämnande av manus redan hade överskridits

och förskottet kunde krävas åter – i princip skulle haft att starta om manusarbetet för att försäkra sig om att inget i det slutliga manuset skulle ligga för nära REs texter. Ett avtal med en sådan innebörd skulle, i den uppkomna situationen, inte fylla en förnuftig funktion och inte utgöra en rimlig reglering av parternas intressen.

45. Till detta kommer att avtalet är ingånget mellan två upphovsmän som gemensamt arbetat med att skriva en bok. Det kan inte anses att REs ställning vid tilläggsavtalets ingående var mer skyddsvärd än MJs eller att omständigheterna i övrigt är sådana att det ska tas några andra särskilda upphovsrättsliga hänsyn vid tolkningen av tilläggsavtalet.

46. Sammantaget leder det sagda till att tilläggsavtalet ska tolkas på så sätt att RE överlät de ekonomiska rättigheterna till de texter som han hade levererat till MJ för att hon skulle kunna färdigställa den andra boken i serien, dvs. ”Det förlovade landet”, för utgivning. Det innebär att varken MJ eller Bonnierförlagen, eftersom bolagets rätt att ge ut boken härleds från MJs rättigheter till den, gjort något intrång i REs ekonomiska rättigheter vid utgivningen av boken.

47. När det gäller frågan om RE genom tilläggsavtalet också eftergav sin ideella rätt till namngivning anger alltså avtalet att MJ är ensam upphovsman till den andra boken och att även den ideella rätten till boken tillhör henne. Men avtalet innehåller även en särskild punkt som anger att det i samtliga kommande bokutgåvor i serien tydligt ska framgå att huvudpersonerna i serien är skapade av RE och MJ samt att det ska stå ensamt på eget uppslag. Av punktens ordalydelse framgår att RE inte eftergett sin namngivningsrätt fullt ut. Frågan är då om denna mer begränsade namngivningsrätt respekterats eller om intrång som medför skadeståndsskyldighet föreligger.

48. På ett inledande uppslag i den aktuella boken är det överst listat ett antal titlar utgivna av MJ. Därefter anges den första boktiteln i Gran Canaria-serien under rubriken ”Av MJ och RE”. Sedan anges tydligt, med samma textsnitt som tidigare text, mitt på sidan följande. ”Huvudkaraktärerna i serien om Gran Canaria har skapats tillsammans med RE.”

49. Jämfört med det specifika avtalsvillkoret står denna text alltså inte på ett eget uppslag. Däremot står den separerad från övrig text på sidan och texten framgår tydligt. Även om avtalsvillkoret inte följts till punkt och pricka är avvikelserna så obetydliga att den inte kan anses innebära ett intrång i REs namngivningsrätt. MJ och Bonnierförlagen är därför inte heller ersättningskyldiga för något intrång i REs namngivningsrätt.

50. Slutsatsen är att MJ och Bonnierförlagen inte gjort sig skyldiga till något intrång i REs upphovsrätt till de texter av honom som använts vid utgivningen av boken ”Det förlovade landet”, vare sig vad gäller hans ekonomiska rättigheter till textavsnitten eller hans namngivningsrätt.

51. Det finns, med den utgångspunkt som gäller för Högsta domstolens prövning (jfr p. 35), inte skäl att bedöma avtalet som ogiltigt eller att jämka det.

52. Patent- och marknadsöverdomstolens dom ska därför ändras och REs talan ogillas.

Rättegångskostnader

53. Vid denna utgång ska Bonnierförlagen och MJ befrias från skyldigheten att ersätta RE för rättegångskostnader i patent- och marknadsdomstolarna. Han ska i stället ersätta Bonnierförlagen för

rättegångskostnader i dessa instanser, liksom i Högsta domstolen.

Kostnaden i Patent- och marknadsöverdomstolen är vitsordad. De yrkade beloppen i Patent- och marknadsdomstolen och Högsta domstolen är skäliga.

I avgörandet har deltagit justitieråden Stefan Johansson, Petter Asp, Eric M. Runesson, Christine Lager (referent) och Katrin Hollunger Wågnert.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Anton Dahllöf.